

האחוי, הוא באיחוי אלכסנדרוי, שכיון הוא איחוי גמור, נחשב דבר זה כקריעה.

תנו רבנן: רשאי להופכו לבגד למטה, ולאחותו לקרע בהיותו הפוך למטה.

רבי שמעון בן אלעזר אוסר לאחותו בכלל, גם לא להופכו ולאחותו למטה (383).

וכשם שהמוכר שהוא אבל אסור לאחותו — כך גם הלוקח מהאבל אסור לאחותו (384).

ולפיכך, מוכר, שהוא אבל, כאשר הוא מוכר את בגדו לאדם אחר, צריך להודיעו ללוקח

וללוקטן, ולעשותן כמין סולמות, [סוגי איחוי שאינם איחוי גמור], אבל לא לאחותן (382).

ב-כ אומר רב חסדא: ובאיחוי אלכסנדרוי, שהוא איחוי טוב, ואין ניכרת התפירה.

תנו רבנן: הקורע מתוך השלל, מתוך המלל, מתוך חלקט, מתוך הסולמות — לא יצא.

אבל הקורע מתוך האיחוי — יצא.

אמר רב חסדא: ומה שיצא בקורע מתוך

ידי מה שחל חיוב קריעה על האדם], ממילא נאסר לאחותו לעולם, שהרי על ידי האחוי הוא מבטל את דין הבגד, שנתחייב להיות קרוע לעולם. ולכן, אף על פי שהפכו למטה אין לו לאחותו, שלא נתבטל ממנו על ידי ההפיכה שם קרע.

384. כתב הרמב"ן, שדין זה נאמר רק לדעת ר"ש בן אלעזר. כיון שאיסור האיחוי נובע ממה שנתחייב הבגד להיות קרוע לעולם, על כן אין מקום לחלק בין האבל עצמו ללוקח. אבל לתנא קמא, שיסוד האיסור הוא על האדם, ומפני ביטול האבילות, ודאי שלא שייך דין זה אצל הלוקח. אבל התוס' כתבו שאף תנא קמא מודה בזה.

עוד צידדו התוס', שמכל מקום מותר למכור הבגד לנכרי. ודוקא כשהלוקח ישראל, יש להודיעו, כדי שלא יעשה הלוקח איסור בלא יודעים, אבל איננו חוששים אם יאחנו הנכרי. [ולכאורה לדעת הרמב"ן הנ"ל, אין לחלק בזה, שהרי במכירת הבגד לנכרי אנו גורמים לבטל ממנו דין חיובו.

והט"ז חידש, שאף על פי שאסור לאחות הקרע, מכל מקום אם ירצה, יכול לחתוך הבגד

המשנ"ב, שקריעה זו אינה מעיקר הדין, אלא חומרא. ואכן בתוספות הרא"ש שם הקשה כן, ויעויין מה שתירץ. אך אין תירוצו מועיל לדעת הראב"ד כפי שהביאה הרא"ש בפסקיו. [ולשני הפירושים, כשקורע על המקדש בשניה, הרי הוא מרחיק ג' אצבעות, וקורע, וכמו שכתב המשנ"ב, שלא כדעת הלבוש].

382. יש לפרש, שברייתא זו אמורה על אותם הקרעים שאינם מתאחים, שלמדנו לעיל, ולימדנו התנא כאן, שמכל מקום יש להם לשלול וללקוט וכו'. ויש לפרש, שזה סובב על תוך ל' בשאר קרובים, שמותרים אז לשלול, ולא לאחות. ויעויין בב"י שדן בפירושים אלו.

383. הרמב"ן מבאר שנחלקו בגדר איסור איחוי. שלדעת תנא קמא, הוא איסור על האדם, שנאסר לו לאחות הקרע, ומשום שבזה מראה בעצמו ביטול האבילות ממנו. ולכן, כשהפכו למטה, ועל ידי כן בא הקרע לשולי הבגד, שאינו מקום קריעה, ופנים חדשות באו לכאן, שוב אין במעשה איחוי זה משום ביטול האבילות. אבל דעת ר"ש בן אלעזר היא, שאיסור האיחוי נובע מצד הבגד, הואיל ונתחייב הבגד בקריעה [על

שהקרע בבגדו הוא קרע על אבילות, ושאר ל' לאחותו⁽³⁸⁵⁾.

תניא נמי הכי, רבי יוסי אומר: תחילת קריעה טפה, ותוספת כל שהו⁽³⁸⁷⁾.

תנו רבנן: תחילת קריעה טפה, ותוספת קריעה, על מת נוסף, היא שלש אצבעות, דברי רבי מאיר.

תנו רבנן: אמרו לו מת אביו, וקרע, מת בנו, והוסיף עליו קרע הקרע התחתון מתאחה, אבל הקרע העליון, שקרע על אביו ואמו, אינו מתאחה⁽³⁸⁸⁾.

רבי יהודה אומר: תחילת קריעה שלש אצבעות⁽³⁸⁶⁾, ותוספת כל שהו.

מת בנו וקרע, מת אביו והוסיף, הקרע העליון מתאחה, תחתון אינו מתאחה⁽³⁸⁹⁾.

אמר עולא: הלכה כרבי מאיר בקריעה, והלכה כרבי יהודה בתוספת.

מת אביו, מת אמו, מת אחיו, מתה אחותו, קורע קרע אחד לכולן⁽³⁹⁰⁾.

סביבות הקרע, ולהשליכו, שאין זה חשוב איחוי. אבל בתשובות בית דוד [קסב] נחלק עליו, וטעמו, שלא אין האיסור בעצם פעולת האיחוי, אלא בכדי שלא לבטל מן הבגד את דינו, וכדעת הרמב"ן הנ"ל, ואם כן, גם במה שחותך ומשליך הקרע מהבגד, יש ביטול דין הקריעה, שהרי על ידי כן נמצא הבגד בלא קרע. ואולי יש ליישב דעת הט"ז, שכאשר קורע סביבות הקרע, ומשאיר שיעור ג' אצבעות [שהוא שיעור בגד] סביבות הקרע, לא נתבטל עדיין דין הקריעה מהבגד, שהרי הוא מתקיים באותם ג' אצבעות שסביבותיו. ועיין.

והמפרשים ביארו, ששיעור בגד לענין קבלת טומאה הוא ג' אצבעות, ולכן תיקנו חכמים שיקרע את הבגד בשיעור זה, שאז נחשב לקריעת בגד. 387. פירשו התוס', שדברי רבי יוסי נחשבים כסיוע לפסקו של עולא, שהרי הלכה כרבי יוסי בכל מקום. [והריטב"א ציין להאמור בגיטין סז, "רבי יוסי נימוקו עמו"]. ועוד, שרבי יוסי נחשב כאן כמכריע, שהרי הטיל כעין פשרה בין רבי מאיר לרבי יהודה. וע"ע בהריטב"א.

385. כתב הרמב"ן, שאדם הלוקח בגד קרוע מחבירו, אף על פי שלא הודיעו המוכר שאין לו לאחותו, מכל מקום אסור הוא באיחוי. וטעמו, כיון שדמי הבגד מתייקרים על ידי האיחוי, שוב יש לנו להוכיח ממה שלא עשה כן, שהוא אסור באיחוי. ומה שהצריכו בברייתא להודיע ללוקח, זהו בכדי למנוע איסור אונאה. כלומר, שהלוקח לא ישים אל לבו ענין זה עד לאחר זמן [שיבוא לאחותו], ונמצא המוכר מאנהו. והריטב"א הוסיף, שכאשר הלוקח עם הארץ, בודאי יש לו להודיעו האיסור, כדי למנוע ממכשול עון.

388. בא להשמיענו, שאין לאסור איחוי התחתון משום גזירה, שמא יבוא על ידי כן לאחות אף את העליון. ריטב"א.

389. בזה יש חידוש נוסף, שאף על פי שבקריעתו על אביו, הרי הוא משתמש בקרע הקודם שנעשה על בנו, שאילולא היה קרוע על בנו תחילה, היה עליו לקרוע עתה קרע זה [הואיל ודינו לקרוע מבית הצואר עד לבו], ואם כן היה מקום להחשיב את כל הקרע, כקריעה שעל אביו, שאינו מתאחה, והשמיענו התנא שאין הדין כן. ריטב"א.

390. דין זה נאמר כשמתו כולם בבית אחת. כלומר, שלא הספיק לקרוע על הראשון עד

386. התוס' תמהו מנין לרבי יהודה שיעור זה.

רבי יהודה בן בתירה אומר: על כולן קרע אחד. וכן על אביו ואמו קורע עוד קרע אחד. לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו אלא קורעים עליהם קרע בפני עצמו⁽³⁹¹⁾.

אמר רב נחמן בר יצחק: לפי שאין בתוספת, מפני כבוד, אלא צריכים לקרוע עליהם קרע בפני עצמו.

אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה בן בתירה.

מאי טעמא?

ופרכינן: ומי אמר שמואל הכי?

שמתו השאר, והרי הוא מחוייב עתה בקריעה על כולם.

זהו דוקא בתוך ז', אבל כשנתחייב בקריעה אחרת לאחר ז', יכול הוא להוסיף עליה, ולקיים בזה את חובתו. [ועל פי זה ביאר, שר"י בן בתירא לא נחלק על רישא דברייתא דלעיל, "מת אביו וכו' מת בנו וכו'"].

אולם נחלקו הפוסקים בדעת הראב"ד, בציוור זה, שקרע תחילה על שאר קרובים, ואחר כך נתחייב בקריעה על אביו ואמו. שלדעת הטור והנמוק"י, אין לחלק בין תוך ז' לאחר ז', שלעולם שייך סברא זו, שלא יעשה הקריעה שעל אביו, טפל. [ולפי זה, נחלק ר"י בן בתירא על הסיפא דברייתא דלעיל, "מת בנו וכו' מת אביו וכו'"]. והרמב"ן נתן טעם נוסף לדין זה, כיון שבקריעה שעל אביו יש לו להבדיל קמי שפה, אם כן נמצא, שכל הקרע, מבית הצואר ועד לבו, כל זה נכלל בחיוב מעשה הקריעה, ולכן אינו יכול להשתמש בקרע שנעשה לשאר קרובים, שהרי לא קרע על אביו כל שיעור הקריעה הנצרך לו. כן הביין הש"ך [לו] בדעתו. וע"ע בב"ח.

אבל הב"י כתב, שגם בציוור זה, אם הוא לאחר ז', יכול הוא להוסיף על הקריעה הראשונה, ולצאת בזה ידי חובת קריעה שעל אביו ואמו. [וכנראה שסברתו, שדוקא בתוך ז', שאין הקרע נשלל, ועדיין יש על הקרע שם קריעה, אז שייך לומר, שנעשה הקריעה שעל אביו, טפל לו, מה שאין כן לאחר ז', שהקרע נשלל, לא איכפת לנו כמה שבפועל נעשה קרע זה על שאר קרוביו, מאחר שעתה כבר אין בו קיום דין קריעה. וכעין חילוק הגמרא לקמן.

391. ר"י בן בתירא נחלק על תנא קמא, ולדעתו אין לקרוע קרע אחד לכולם, הואיל ויש חילוקי דינים בין הקריעה שעל אביו ואמו לקריעה שעל שאר קרוביו. [ובאמת על אביו ואמו יכול לקרוע קריעה אחת. כן כתב הרמב"ם. וע"ע בהריטב"א]. והוסיף ר"י בן בתירא לבאר, שכמו כן אין לו לקרוע על אביו ואמו כדין, ואחר כך יוסיף ויקרע טפח נוסף לחיוב שאר קרוביו. וביאר הראב"ד הטעם, הואיל ודרך האדם שיחם לבבו על אביו ואמו, ועשוי הוא להוסיף ולקרוע עליהם יותר מהשיעור המחוייב [ובאמת אין בזה משום בל תשחית], על כן אין תוספת הקריעה נראית כקריעה נוספת שנתחייב בה, אלא כהמשך הקריעה שעל אביו. וכמו כן אין לו לקרוע תחילה על שאר קרובים, ויוסיף אחר כך לקרוע על אביו ואמו, שאין סברא לעשות הקריעה שעל שאר קרוביו, עיקר, והקריעה שעל אביו ואמו, טפל להם. [שאינה אלא תוספת על הראשונה]. ולכן יש לו לקרוע שתי קריעות נפרדות.

והרמב"ן דימה סברא זו למה שלמדנו לעיל, שאם קרע תחילה על ירושלים, אין לו להוסיף באותה הקריעה, על המקדש, אלא קורע קרע אחר [שלא לעשות הקריעה שעל המקדש, טפל לירושלים], מה שאין כן כשרואה תחילה את המקדש, כשרואה ירושלים, יכול להוסיף בה]. ומבואר בדברי הראב"ד, שאמנם אין להוסיף על קרע אביו ואמו, וכנ"ל, מכל מקום

הגיע הקרע לטיבורו⁽³⁹⁴⁾, ומת לו מת נוסף, מרחיק שלש אצבעות, וקורע⁽³⁹⁵⁾.

נתמלא בגדו קרעים מלפניו — מחזורו לצד הבגד הקרוע לאחוריו, וקורע מכאן ואילך את הצד האחורי, שנמצא עתה בצד הקדמי.

נתמלא הבגד קרעים מלמעלה — הופכו מלמטה. ומאחה את צידו התחתון עד שנעשה בית צואר, וקורע מלמעלה. והקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא⁽³⁹⁶⁾.

והאמר שמואל: הלכה כדברי המיקל באבל! ומשנינן: אבילות לחוד, קריעה לחוד⁽³⁹²⁾.

עד היכן קורע?

קורע עד טיבורו⁽³⁹³⁾.

ויש אומרים: עד לבו.

אף על פי שאין ראייה לדבר — זכר לדבר: שנאמר [יואל ב] "וקרעו לבבכם ואל בגדיכם".

ודוק].

ואכן יש בנידון זה דיעה שלישית. שמדברי התוס' הרא"ש בשם הראב"ד מבואר, שדוקא בציוור זה שמתו שניהם בבת אחת, שאז יש עליו חיוב קריעה על שניהם, ועל כרחו יש לו להקדים הקריעה שעל אביו ואמו קודם לקריעת שאר קרובים, מפני כבודם, על כן, שוב אינו יכול להוסיף בקריעה זו, לצורך חיוב שאר הקרובים, שאין זה נראה כקריעה חדשה, אלא כהוספה על אביו, וכנ"ל, אבל כשקרע על שאר קרובים, ולאחר זמן שמע שמת אביו, יכול הוא להוסיף על הקריעה הראשונה [עד שיגלה את לבו], אפילו הוא בתוך ז' לראשון.

בתירא, הואיל ונראה לנו טעמו.

393. לדעת הכל אין חיוב קריעה [באביו ואמו] אלא עד לבו, ולא נחלקו אלא בשיעור התוספת. שלתנא קמא יכול להוסיף [כשנתחייב על מתים נוספים] עד טיבורו. ולדעת יש אומרים, עד לבו. וכתב הריטב"א, שהברייתא דלעיל, "מת אביו וכו' מת בנו וכו' סוברת כתנא קמא, שאף על פי שקרע על אביו כדינו, שהוא עד לבו, יכול להוסיף ולקרוע עוד עד טיבורו.

394. זהו לפי דעת תנא קמא.

395. שיעור זה כנראה מיוסד על מה שהוא שיעור בגד לקבלת טומאה, ועל כן יש לו להרחיק שיעור זה, בכדי שיחול שם בגד על סביבות הקרע. ומכאן נראה קצת כמו שנתבאר לעיל [בישוב דעת הט"ז], שהקריעה מתייחסת לסביבות הקרע בכשיעור ג' אצבעות.

396. ולכן יש לו בתחילה להחזיר הקרע לאחוריו, או להפוך עליונים למטה, ואז יקרע. וכתב הרמב"ם [ח א], שהוא הדין אם קרע לאחוריו, שלא יצא. וכתב הכס"מ שהוא נלמד בקל וחומר מן הקורע לצדדין.

392. הרמב"ן מביא, שיש מפרשים חילוק זה, שאבילות חיובה מדרבנן, מה שאין כן בקריעה שהיא מן התורה. וכמו שלמדנו [לעיל כד] חיובה ממה שנאמר "ובגדיכם לא תפרומו". ולכן אין להקל בה. אך הרמב"ן נחלק עליהם, ולדעתו, אין הקריעה אלא מדרבנן. והפסוקים שהביאו אינם אלא אסמכתא. וכונת הגמרא כאן לומר, שדוקא בקריעה הלכו לעולם אחר המיקל, אבל בדיני קריעה חזרנו לכללים של כל דיני דרבנן, שהלכה כרבים נגד היחיד, אלא אם כן נראה לנו טעמו של היחיד. ולכן פסקנו כר"י בן

אלא שבהן גדול פורם מלמטה⁽³⁹⁷⁾.

פליגו בה רב מתנה ומר עוקבא, ותרוייהו משמיה דאבה דשמואל ולוי.

חד אמר: אם מת לו מת נוסף כל שבועה קורע, חייב לקרוע עליו קריעה אחרת, ואם מת לאחר שבועה דיו שיהיה מוסיף על הקרע הראשון.

וחד אמר: כל שלשים קורע, לאחר שלשים מוסיף.

מתקיף לה רבי זירא: מאן דאמר כל שבועה

קורע — אמאי אין די שיוסיף בקרעו על המת הנוסף?

הרי זה משום דלא ניתן לשוללו את הקרע תוך שבועה, ולכן אם יוסיף בו על המת השני, לא נראית התוספת של הקריעה אלא הכל נראה כקרע אחד. אבל לאחר השבועה, אחר שכבר שללו, ניכרת התוספת בקרע שנשלל⁽³⁹⁸⁾.

אלא הא דאמר מר: האשה שוללתו לקרע לאלתר —

הכי נמי, כאשר מת לה מת אחר, הרי היא

והאבי עזרי [ביא"מ א י] הקשה, לדעת הסוברים שלא זה אינו אלא בכגדי כהונה, איך התרנו לו לפרום מלמטה, והלא עובר בזה על הלאו ד"לא יקרע", וכשאר קורע בגדי כהונה שעובר בלאו זה. וכמו כן יקשה, איך התרנו לכהן הדיוט לקרוע מלמעלה, והלא גם הוא מצווה בלאו זה ד"לא יקרע". ואפילו לדעת הראב"ד, שיש קיום עשה בקריעה זו, עדיין יקשה לענין כהן גדול, שהרי באופן זה שקורע מלמטה, אינו מקיים עשה זה, וכנ"ל. וכתב שם ליישב על פי המבואר בהרמב"ם [כה"מ ט ג], שדוקא בקריעה דרך השחתה יש לאו זה, ולכן, כשכהן הדיוט קורע מלמעלה, ומקיים בקריעה זו את מצותו, אינו עובר בלאו זה, שלא קרע בדרך השחתה. ולפי דבריו יתכן להמשיך ולומר, שאף כהן גדול הקורע מלמטה, אף על פי שאינו מקיים מצות קריעה בזה, מכל מקום אין זה דרך השחתה, שהרי על כל פנים יש תועלת בקריעה זו, לכבוד אביו, או לעגמת נפש.

398. כתב רש"י, שאף לאחר ז' אינו יכול להוסיף אלא אם כן נשלל הקרע בפועל. ופירש טעם הדין, שכל זמן שלא נשלל הקרע, אין ניכר

397. בהוריות [יב] נחלקו, האם הדברים כפשוטם, שקורע בשולי הבגד, או שבאמת קורע מלמעלה, ורק שאינו מבדיל קמי שפה, כלומר, שאינו מתחיל לקרוע מבית הצואר, אלא מעט מתחתיו, ומכל מקום אינו עובר על לאו ד"לא יפרום", כרבי יהודה [לעיל כב], שכל קרע שאינו מבדיל קמי שפה שלו, אינו אלא קרע של תפלות. ופירש רש"י בכת"י, שבאמת אינו מקיים בזה מצות קריעה, אלא עושה כן לעגמת נפש. יעויין לעיל [יד], "מקרעין לקטן, מפני עגמת נפש". והנמוקי יוסף כתב, שקורע לכבוד אביו ואמו. אך המנחת חינוך [קנ ב] נוקט, שקריעה זו, של רשות היא.

ויש לעיין, לדעת הראב"ד שחייב קריעה על הקרובים הוא מן התורה, למה לא ידחה עשה זה הלאו ד"לא יפרום". וצריך לומר, כיון שלא זה נאמר בתורה עם שאר דיני מיתת הקרובים, "ובגדיו לא יפרום, ועל כל נפשות מת לא יבוא וגו'", אף על פי שיתכן שהאיסור שייך בכל קריעה ואפילו שאינה על מת, מכל מקום הרי זה כאילו נאמר הלאו בפירוש על קריעה של מת, ולא יתכן שידחה מפני העשה. ויעויין חזון איש [הוריות טו כג].

אלא לאביו ולאמו, דלא ניתן לאחותו לעולם

—

כפי נמי תמיד צריך לקרוע על מת אחר ואי אפשר להוסיף על קרעם, ומדוע לא חילקנו חילוק זה?! (400)

ומשנינן: התם שאינו מאחה על אביו ועל אמו לעולם, אינו מן הדין, אלא רק משום כבוד אביו ואמו הוא, ולכן יכול להוסיף על קרעם לאחר שנשלל, שחשיב כמאוחה.

תנו רבנן: אבל שאינו רוצה לקלקל בגדו,

יכולה להוסיף על הקרע שנשלל, ואינה צריכה לקרוע קרע אחר, ומדוע אמרו בצורה מוחלטת שתוך שבעה צריך לקרוע, דמשמע שאפילו אשה צריכה לקרוע!?

ומשנינן: התם זה שהאשה שוללת מיד, לא מן הדין הוא — אלא רק משום כבוד אשה הוא.

ועוד קשה: מאן דאמר כל שלשים קורע ואינו מוסיף על מת אחר, אמאי?

הלא הוא משום דלא ניתן לאחותו לקרע תוך שלושים (399).

ואם כן, אפילו לא יוסיף עתה כלום בקריעתו, יצא.

400. יש להתבונן, מדוע לא הקשינו כמו כן על הדיעה הראשונה, שהרי על אביו ואמו אינו שולל עד לאחר ל', ואם כן היה לנו לומר, שלא יוסיף על הקריעה שלהם עד ל'. ויש ליישב, שעיקר קושית הגמרא היא מכח הברייתא דלעיל, שבה למדנו, שיכול להוסיף על קרע של אביו, ומעתה, לפי דיעה ראשונה אין זה קושיא, שהרי יש ליישב, שהברייתא נשנית באמת לאחר ל', אבל על דיעה השניה, שדין התוספת תלוי באיחוי, ואם כן, לעולם לא יוכל להוסיף על קריעה זו. ולפי זה יש לעיין לדינא, האם אינו יכול להוסיף על קרע אביו, עד ל' [אלא אם כן מוסיף טפח], או שלאחר תירוץ הגמרא, שאיסור איחוי לעולם אינו מעיקר דין הקריעה, אלא לכבוד אביו ואמו, אם כן יתכן, שהוא הדין גם כן לענין איסור שלילה תוך ל', שאינו אלא לכבודם. ויעויין בדברי סופרים שהביא מחלוקת האחרונים בפרט זה. [ועויין בהערה 277 דעת הראב"ד בזה].

שקורע עתה על מת אחר. [ואף על פי כן יכול להוסיף בקרע זה טפח נוסף, שעל ידי תוספת של קריעת טפח ניכר הדבר שקורע על מת אחר, על כל פנים כשהראשון היה משאר קרובים, מלבד אביו ואמו, וכנ"ל]. ועל פי דברים אלו יתבאר לנו, שבאמת כדי לקיים מצות קריעה היה די שיקרע משהו, ורק שכאשר הקרע הוא פחות מטפח, אין עליו שם קרע. ולכן, כשקרע על מת אחר, ובא לקרוע עתה פעם נוספת, אין צורך לקרוע אלא משהו, הואיל וכבר יש שם קרע עליו על ידי הקריעה הקודמת. ומלשון הנמוק"י נראה, שאפילו לא נשלל הקרע בפועל לאחר ז', יכול להוסיף עליו משהו ודיו. וע"ע בתוס' הרא"ש ובהריטב"א, ומלשונם נראה, שהחילוק בין תוך ז' ובין לאחר ז' הוא מעיקר הדין, ולא משום היכר הקריעה לאחרים, כדברי רש"י ונמוק"י.

399. הקשה הגרע"ק איגר, לפירוש רש"י דלעיל, שדוקא כשנשלל בפועל יכול להוסיף, אם כן הוא הדין לענין איחוי לאחר ל', שדוקא כשאיחה בפועל, אז יש לו להוסיף, והרי למדנו לעיל, שהקורע מתוך האיחוי יצא ידי חובתו,

ואם לא הודיעו — הרי זה לא יגע בו.

תנו רבנן: חולה שמת לו מת — אין מודיעין אותו שמת קרובו, שמא תטרף דעתו עליו⁽⁴⁰³⁾.

וכמו כן אין מקרעין הקרובים של המת קריעה בבגדיהם בפניו, ומשתקין את בכיות הנשים מפניו.

ומקרעין לקטן שמת קרובו, על אף שאינו חייב בקריעה, מפני עגמת נפש, כדי שיבכו הרואים זאת, וירבה כבוד המת⁽⁴⁰⁴⁾.

היוצא בבגד קרוע לפני המת, ומרמה את הרואים, שחושבים שבגדו הקרוע הוא הבגד שקרע לכבוד המת — הרי זה גזול את המתים, שלא קרע עליהם, ואת החיים, שרימה אותם⁽⁴⁰¹⁾.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: האומר לחבירו: השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה, רמז לו בכך שיתכן ויקרעהו אם ימות, ולכן, אם חבירו נתן לו את הבגד בהשאלה, והלך ומצאו שמת — קרע, ומאחו⁽⁴⁰²⁾.

וכשיבא לביתו, מחזיר לו חלוקו, ונותן לו דמי קרעו.

כשהוא של אחרים, שבודאי אינו נראה כמבטל מעצמו האבילות, בזה שרוצה להחזיר לבעליו את בגדו כמות שהיה תחילה.

ועל כל פנים נראה מאן, שאין דין "לכם" במצות קריעה. ומה שלא יצא ידי קריעה בבגד גזול, זהו משום מצוה הבאה בעבירה, כמבואר בירושלמי.

403. נחלקו הראשונים, בשאר אנשים הבריאים, שאינם יודעים ממיתת קרוביהם, האם מותר לקראם לבית המשתה, שהרי עדיין לא חלה אבילות עליהם, או לאו. יעויין בהגהות אשרי ובקרבן אורה. ובחידושי הר"ן הוסיף, שמוטל חובה על אחרים להודיעו, כדי שלא יהיה נכשל באיסורי אבילות.

404. כתב הב"י, שלפי טעם זה, במת שאין עליו עגמת נפש, איננו צריכים לקרוע לקטן. ופירש החזו"א, שכונתו לתינוק שמת תוך י"ב חודש. יעויין בהערה 344. אבל באגרות משה [י"ד א רכד] הבין, שכונת הב"י לחלק בין אביו ואמו לשאר קרובים. וכן נראה מהמאירי.

401. פירשו הראשונים, שלא יצא ידי חובת קריעה. ונראה מלשון הברייתא, שמצות קריעה, יסודה מצד כבוד המת. יעויין בהערה 369.

402. הקשו הראשונים, הלא למדנו לעיל, שהקורע על אביו אינו מאחה לעולם. ותירץ הנמוקי"י, שהמשאיל לא הקנה לו הבגד לגמרי, אלא נתן לו רשות לקרעו, כדי שלא יתבייש בהיותו בבית האבל בהיותו לבוש בבגד שאינו קרוע, ולכן מותר לו אח"כ לאחותו. וביאר דבריו לכאורה, על פי מה שכתב הרמב"ן, שגדר איסור איחוי הוא מצד הבגד, כלומר, שחל על הבגד דין שיהיה קרוע, וחייב זה [באביו ואמו] אינו נפקע ממנו לעולם. אולם כל זה כשהבגד שלו, אבל כשהוא שאול בידו מאחרים, לא יתכן שיחול חיוב זה על הבגד, מאחר שאינו של האבל, ולא נותר אלא חיוב קריעה שעל האדם, וממילא מותר לו אח"כ לשוב ולאחותו. ולדעת תנא קמא דלעיל, שאיסור האיחוי הוא מצד האדם, וכמו שביאר הרמב"ן שם, שהוא בכדי לא להראות בעצמו ביטול האבילות, איסור זה גם כן אינו שייך

על לגביה עלה אליו לנחמו **אבא בר מרתא**,
דהוא **אבא בר מניומי**.

רבא — זקיף את המטה, כדי להברות את
אבא בר מרתא עליה, היות ולא היה לבו גס
בו.

אך **אבא בר מרתא** שבא לנחמו, והרגיש
עצמו כידידו של **רבא**, **כפי**, כפה את המטה
כדי שיברו אותו כמו ידיד.

אמר **רבא**: כמה לית ביה דעתא להאי
צורבא מרבנן, שאני איני מחשיבו כמי
שלבי גס בו, והוא אינו חש בכך, ונוהג
הפוך מדעתי.

תנו רבנן: החולך ממקום למקום אם יכול כז-א
למעט בעסקו, [עסק דבר האבד. תוס'] —
ימעט.

ואם לאו, שאינו יכול למעט, יגלגל
עמהן⁽⁴⁰⁷⁾. שלא יעשה עסקיו בעצמו, אלא

וקורעין על חמיו ועל חמותו שמתו מפני
כבוד אשתו.

ואמר **רב פפא**: תנא במסכת הנקראת "אבל
רבתי":

אבל בשעת אבלותו, לא יניח תינוק בתוך
חיקו, מפני שמביאו לידי שחוק, ונמצא
מתגנה על הבריות⁽⁴⁰⁵⁾.

שנינו במשנה: ואין מברין על מטות זקופות.

תנו רבנן: החולך לבית האבל, אם היה לבו
גס בו, שהיה מכירו וידידו, יברוהו, למכיר
וידיד, על מטות כפויות הפוכות.

ואם לאו, שאינו ידידו ומכירו — יברוהו על
מטות זקופות⁽⁴⁰⁶⁾.

רבא איתרע ביה מילתא, אירע לו שהיה
אבל, וישב שבעה.

אין לו להחזיק התינוק. [ואפילו שלא בפני
אחרים]. ובסוכה כה מבואר, שאין האבל חייב
לצער עצמו, ואין הצער אלא רשות. ואף על פי
כן יש לומר שאין לו לשמוח. עוד מבואר
בשו"ע [א], שאיסור זה נוהג בתוך ז'.

406. פירש הריטב"א, שבציור זה הותר אף
לאבל עצמו לישב על מטה זקופה, מפני כבודו
של המנחם. ומה שלמדנו במשנתנו, שאין מברין
אלא על מטות זקופות, פירש הריטב"א בשני
אופנים. א. יש להעמיד המשנה במועד דוקא,
ואז אין להברות על מטות כפויות. [ויעוין
בהערה 351]. ב. משנתנו מדברת כשאין לבו גס
בו.

407. רש"י מעמיד הברייתא במלאכת דבר

ודעת הרי"צ גיאת, שבהגיע הקטן לחינוך
מצות, הרי הוא מחוייב בקריעה מצד דין חינוך.
ודברי הגמרא נאמרו כשעדיין לא הגיע לחינוך.
ויעוין בט"ז [שמ טו] שהביא מהדרישה,
שהוא הדין לשאר כל דיני אבלות שהוא מחוייב
בו אז. ובנקודה"כ נחלק עליו, ולדעתו, דוקא
בקריעה נאמר חובת חינוך. וע"ע בהערה 27.

ובספר האשכול חידש, שבאמת אין לחייב
קריעה מפני עגמת נפש, ואינו אלא רשות, לומר
שאין בקריעה זו משום כל תשחית.

405. בספר אהל משה [להגרא"מ הורוויץ]
כתב, שלכאורה יש להוכיח מכאן, שאין האבל
אסור בשמחה, שהרי לא אסרו כאן אלא כדי
שלא יתגנה על הבריות. ושלא כדעת הרמב"ן.
אבל הלבוש [שצא] כתב, שמצד איסור שמחה